

Oh Boy

Medio jaren zeventig vonden vrouwen een nieuwe manier om hun onvrede met de door mannen gedomineerde media te luchten: de *vid*. Wat dit is weet sinds de komst van YouTube vrijwel iedereen, zij het onbewust. Een *vid* is een door een fan op het ritme van een muziektrack gemonteerde collage van beelden uit een of meerdere populaire media teksten¹. De betere *vids* monteren de beelden synchroon met de muziketekst waarbij de track op significante momenten wordt weggeknepen om de dialoog van de videobron naar voren te halen. Het proces zelf noemt men *vidding*. De voorlopers van deze moderne *vids* waren diapresentaties die ook synchroon met muziek vertoond werden, echter met een heel specifiek doel.

Voor zover bekend is Kandy Fong de eerste persoon ooit die een *vid* gemaakt heeft. In 1975 monteerde zij beelden uit de rushes van de toen nieuwe TV serie STAR TREK op muziek. Het resultaat noemde ze 'What Do You Do With a Drunken Vulcan?'². Kandy's diapresentatie lijkt in eerste instantie op de YouTube *vids* van nu. Maar wie goed kijkt ziet in haar beelden een commentaar op de representatie van man en vrouw in de populaire media. Het is dan ook niet verwonderlijk dat haar creatie gemaakt werd op het moment dat de feministische filmtheorie haar intrede deed, met vertegenwoordigers als Marjorie Rosen (*Popcorn Venus: Women, Movies, and the American Dream* 1973) en Molly Haskell (*From Reverence to Rape: The Treatment of Women in Movies* 1974). Maar ook en vooral met het baanbrekende artikel van Laura Mulvey 'Visual Pleasure and Narrative Cinema'³. In dit artikel beschrijft Mulvey de filmische praktijk van die tijd, waarin de sekseongelijkheid zich vertaalt in de tweedeling actief/mannelijk en passief/vrouwelijk. Daarbij overheerst de mannelijke blik (*male gaze*).

In de eerste series van STAR TREK werden vrouwen duidelijk vanuit deze mannelijke blik getoond: als eye candy, dom blondje, lustobject, slavin, of – als ze wel technisch onderlegd waren – als emotieloze robot. In haar artikel 'Alexander for the Modern Age: How Star Trek's Female Fans Reinvented Romance and Heroic myth'⁴ laat Melissa Dickins zien dat de serie ook veel vrouwelijke fans had en dat veel van hen hoog opgeleid waren in de bètawetenschappen zoals wiskunde en informatica. De macho boodschap en de ondergeschikte (wetenschappelijke) rol van de vrouw in de serie waren hen een doorn in het oog. Door hun professionele interesses waren deze vrouwen ook technisch onderlegd, zodat het maken van *vids* geen enkel probleem voor hen vormde, ook niet toen

---

¹ Een film, TV serie, computer game, maar ook foto's uit tijdschriften of geplukt van het web.

² Een gereconstrueerde versie is te vinden op <http://blip.tv/francesca-coppa/both-sides-now-by-kandy-fong-2303099>.

³ Geschreven in 1973, maar voor het eerst gepubliceerd in *Screen* in 1975.

⁴ Gepubliceerd in *Boarding the Enterprise: Transporters, tribbles and the Vulcan death grip in Gene Roddenberry's "Star Trek"* eds. David Gerrold and Robert J. Sawyer, 169–83. Dallas Texas: BenBella Books.

de diaprojector werd ingehaald door de ingewikkeldere videorecorder⁵. Ontevreden met de manier waarop vooral gender en seksualiteit in de traditionele media getoond werden gebruikten deze vrouwen de *vid* om hun eigen visie te presenteren, zoals Captain Kirk en Spock die een homo-erotische verhouding hebben. Maar ook latere schijnbaar minder vrouwonvriendelijke series als QUANTUM LEAP (1989 – 1993) werden feilloos gefileerd door de *vidsters*.

QUANTUM LEAP is een TV serie waarin de wetenschapper Sam Becket een manier gevonden heeft om door de tijd te reizen. Daarbij springt hij telkens in het lichaam van een ander persoon. Hoewel hij in sommige afleveringen in het lichaam van een vrouw ‘springt’ is hij meestal een man. Ofschoon Sam voor de buitenwereld het uiterlijk heeft van de betreffende man, is hij zichzelf. Daardoor komt hij vaak in voor hem moeilijke of compromitterende situaties terecht waarbij hij stevast de woorden “Oh Boy” uitspreekt. De vrouwen van het *vidster* collectief Sterling Eidolan and the Odd Woman Out⁶ hebben van een aantal van deze situaties een meesterlijke *vid*⁷ gemaakt (toepasselijk op de muziek van Buddy Holly’s *Oh Boy!*). In deze *vid* zijn de vrouwen de agressieve partij, de initiatiefnemers, en Sam is het slachtoffer die tegen zijn wil wordt omarmd, gezoend, betast en gegrepen in een omkering van de door Mulvey beschreven mannelijke blik.

Veel van de *vids* die we nu op YouTube vinden worden nog altijd door vrouwen gemaakt. De vooronderstelling dat vrouwen een technische achterstand hadden op Internet kan daarom deels als mythe gezien worden. Behalve dat bestaande netwerken van *vidsters* hun kennis graag deelden met de nieuwkomers, werd de apparatuur ook steeds goedkoper en eenvoudiger, waardoor steeds meer vrouwen *vids* konden en gingen maken. En al zijn hun bijdragen niet meer een bewust commentaar op de mannelijke blik, de rollen zijn wel omgekeerd, want in veel van deze *vids* wordt nu de man en het mannelijke lichaam te kijk gezet⁸.

---

⁵ Dat het maken van een *vid* toentertijd (technisch) bijzonder complex was toont de *metavid* presure (~ 1990) van de California Crew: <http://mediacommons.futureofthebook.org/imr/2008/01/28/pressure-metavid-california-crew>.

⁶ In de begindagen van videorecorder was deze apparatuur zo duur en dat de *vidsters* zich aaneensloten in collectieven om zo de kosten te drukken.

⁷ Een ingekorte versie van de oorspronkelijke video is te vinden op YouTube <http://www.youtube.com/watch?v=EdzPnWpONx0>

⁸ Zie bijvoorbeeld de *vid* RICHARD ARMITAGE SEXY BACK 3 <http://www.youtube.com/watch?v=V30HC1g8tC8>